

Terörizmle İlgili Kavramlar

Bu kapsamda siyasal şiddet, terörizm, terör, siyasi suç, anarşizm, anarşi ve anarşist, gerilla, siber terörizm gibi kavramlar öne çıkar.

Siyasal Şiddet

Siyasal şiddet geniş anlamda; “Amacı, hedef ve kurbanların seçimini çevreleyen koşullar, uygulamaya konuluşları ve etkileri itibarıyla siyasal anlam taşıyan veya taşıyabilecek, yani toplumsal sistem üzerinde sonuçlar doğurabilecek, bir uzlaşma durumunda ötekilerinin davranışlarını değiştirmeye yönelik karıştırıcı, yıkıcı ve zarar verici eylemler” olarak tanımlanabilir.

Siyasal şiddet; siyasal bir çevrede rejime, rejimin aktörlerine ve politikalarına karşı yöneltilen her türlü organize olmuş örgütlü saldırdır. Siyasal şiddet yöneldiği hedefler, seçtiği kurbanlar, çevresel koşullar, eylem türü, eylem yöntemi ve yol açtığı sonuçlarıyla siyasal önem taşıyan, toplumsal karışıklık meydana getirme, kaos oluşturma, kitleleri provoke etme, maddi ve manevi zarar oluşturma amaçlarını taşır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinden başlamak suretiyle, silahlı saldırı, bombalı eylemler, polisle çatışma, ayaklanma ve iç savaşa kadar uzanan bir yapıyı ifade eder.

Siyasal şiddetin temel nitelikleri beş başlık altında toplanabilir. Bunlar şunlardır:

1. Şiddet, karmaşık bir yapının sorunlu bir sonucudur.
2. Şiddet zamana ve teknolojik gelişmelere göre değişik araç ve yöntemlerden yararlanır.
3. Şiddet zamana yayılarak gerçekleştirilir. Şiddet eylemlerinde, tek bir seferde yapılıp sona erdirmeye yoktur.
4. Verilmesi amaçlanan zararlar çeşitlilik gösterir.
5. Şiddet, kendini meşru gösterme arayışındadır.

Terörizm

Terörizm, terörü belirli bir siyasal amaç doğrultusunda sürekli ve sistemli bir şekilde kullanmayı benimsemiş örgütlü bir stratejik anlayıştır. Terörizm, mevcut siyasi yapıyı değiştirmek amacıyla belirli bir örgüt tarafından sistemli olarak uygulanan ve halkı paniğe sokan şiddet eylemleridir.

Terörizm, siyasal şiddet türlerinden sadece birisidir. Bununla birlikte, genelde siyasal şiddet denildiğinde akla ilk önce terörizm gelir. Terörizm, bu anlamda, siyasal şiddetin adeta özel uygulamasıdır.

Terörizm, çok geniş bir yelpazeye sahip olan siyasal şiddetin özel bir türüdür. Terörizm, genel bir ifadeyle, belirli bir hedefe ulaşmak için siyasal nitelikli mücadele içeren ve temel insan haklarını çiğneyen dehşetli şiddet eylemidir.

Psikolojik savaşın önemli bir unsuru olan terörizm genel olarak geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerde bulunan sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal alanlardaki eksikliklerin ve yanlışların istismar edilmesi ile var olan ya da sun’i olarak var olması sağlanan sorunlara dayalı olarak organize edilen isyancı düşünce ve hareketlerin siyasal bir amaç doğrultusunda eyleme dönüştürülmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Terör ile devletin halkı keyfi uygulamalar ile yönetmesi, baskı altında tutması anlaşılırken terörizm kavramı ile halkın devlet idaresini zayıflatmak veya ortadan kaldırmak amacıyla gizlice örgütlü olarak saldırı ve eylemler gerçekleştirilmesi ifade edilir.

Hiçbir yerel, ulusal veya uluslararası kural ve kaideye tabi olmadan toplumların temel dinamiklerine, huzuruna, barışına, gelişmesine ve geleceğe yönelik umutlarına karşı açılmış açık ve acımasız bir savaş olan terörizm artık devletlerin ve vatandaşların güvenliğini tehdit eden bir yoğunluk kazanmıştır.

19. Yüzyıl, terörün organize ve sistematik bir hale dönüştüğü, ideoloji yönünün daha çok ön plana çıktığı ve stratejik bir yöntem olarak kullanıldığı bir dönem olmuştur. Bu yüzyılda daha özgür ve huzurlu bir dünya kurmak hayali ve hedefleri iddiasında olan anarşizm ve komünizm gibi akımlar ortaya çıkmış ve hızla yayılmıştır. Anarşizm ilk önce felsefi akım olarak kendini göstermiş, daha sonra bu felsefi yönünü kaybederek değişik ideolojiler için bir kaynak ve aynı zamanda araç haline dönüşmüştür. Bu aşamadan sonra anarşizm artık terörizm olarak anılmaya ve kullanılmaya başlanmıştır.

Terörizm, 20. Yüzyılda da kendisine uygun bir ortam bulmuştur. Bu dönemde terörizme esas teşkil eden unsurlar, ideolojiler olmuştur. Bu ideolojilerin başında da komünizm ile faşizm gelmektedir. Bu süreçte terörizmin temel amacı ve işlevi, ideolojisine düşman olarak gördüğü siyasi sisteme tabi olarak yaşayan toplumu korkutmak, yıldırma ve huzursuz etmek olmuştur.

Küreselleşmenin sağladığı avantajları teknolojinin fırsatlarıyla zenginleştirmek isteyen terör örgütlerinin eylem yapabilecekleri saha ve kullanacakları enstrümanlar farklılaşmış ve genişlemiştir. Uçak kaçırma siber teröre, kitle imha silahlarına ve uluslararası finans sektörüne kadar yeni alanlar ve yöntemler geliştirilmiştir. 2000’li yıllar küresel boyutta çok büyük yankı uyandıran terör eylemlerine sahne olmuştur.

Terörün sona erdirilmesi için gerçek anlamda uluslararası uzlaşmanın ve işbirliğinin olması gerektiği sıkça ifade edilmesine rağmen, maalesef bu görüşler temennide bulunmaktan ileriye gidememektedir. Ülkeler uluslararası çıkar politikası altında teröre destek vermekten vazgeçemedikleri sürece terörizm varlığını devam ettirecektir. Bu acı gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, terörün gelecekte de dünya barışını ve güvenliğini tehdit eden başlıca sorun kaynağı olmaya devam edeceği görülmektedir.

Uluslararası Sözleşmelerde Terörizm

Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) 1935 yılında Kopenhag Konferansı'nda "Terörün Önlenmesi ve Cezalandırılması" ile "Uluslararası Ceza Mahkemesi Kurulması" hakkında iki önemli sözleşme metni ortaya koymuştur. Bu sözleşmeler daha sonra 16 Kasım 1937 tarihinde Cenevre'de imzalanmıştır. İmzalanan bu sözleşmeye göre terörizm; bir devlete karşı ve belli kişi ya da gruplar veya toplumun bütünü üzerinde belli bir niyetle ve planlı olarak terör durumu yaratılmasına yönelik suçlar" olarak tanımlanmıştır. Birleşmiş Milletler kurulduğu tarihten günümüze kadar her zaman terörizmin karşısında olmuş, terör eylemlerine yönelik uluslararası sözleşmeler ve bildiriler hazırlamıştır.

2011 yılı, Orta Doğu'da Arap Baharı yılı olmuştur. Tunus, Mısır, Libya ve Suriye'de baskıcı yönetimlere karşı gelen, gösteri yapan kitleler o ülkelerin yönetimleri tarafından terörist olarak görülüp en sert şekilde cezalandırılmaya çalışılmıştır. Ancak, dünya o insanları özgürlük ve demokrasi özleminde olan masum vatandaşlar olarak kabul etmiş ve bu yüzden de bu insanlara ve onların demokrasi hareketlerine destek vermişlerdir.

Terör

Terör, aşırı korkuya neden olan, yakmaya ve yıkmaya yönelik, şiddetli kızgınlık ve öfke hali durumlarını ifade etmek için de kullanılmaktadır.

Terörle ilgili yapılan tanımlarda ortaya çıkan ortak görüş, terörün mutlaka şiddet içerdiği, uygulanan şiddetin sistematik olduğu ve farklı şekillerde başvurulmuş bu şiddetin belirli bir amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak kullanıldığı yönündedir. Türk siyasi tarihinde kara leke olarak yer alan darbeler ve darbe girişimleri de bu anlamda birer terör eylemidir. Darbeler, muhtıralar ve darbe girişimleri mevcut siyasal yapıyı ve iktidarı ortadan kaldırmak veya gücünü zayıflatmak amacıyla silahlı kuvvetler ile farklı kurum ve kesimlerin işbirliği içerisinde uygulamaya geçirilmiştir. Demokrasi geliştikçe, siyaset alanı güçlendikçe ve toplum daha duyarlı hale geldikçe bu tür girişimlerin hareket alanı daralmakta, önü kesilmekte ve böylece başarı olasılığı da ortadan kalkmaktadır.

Terörizm ile Terör İlişkisi

Terör ile terörizm ayrı kavramlar olmakla birlikte bu iki kavram aynı anlamda kullanılmaktadır. Terörizm, siyasal amaçlar doğrultusunda planlı ve isteyerek meydana gelirken; terör her zaman iradi bir şekilde ortaya çıkmayabilir. Terörün özünde umutsuzluk psikolojisi vardır.

Terör, kısaca silahlı eylemler marifetiyle kendini ve davasını duyurma; terörizm ise, bu eylemleri savunan, stratejilerini anlatan, aktaran, geliştiren bir düşünce disiplini veya akımıdır. Teröristler yer altına girer, gizlilik içerisinde çalışır, eylemlerini yapar ve sonuçta bu eylemlerinin amaçları doğrultusunda propagandaya yönelir. Terörizm ise bu aşamadan sonra devreye girer.

Terörle terörizm çoğunlukla karıştırılır, ancak birincinin stratejik eylem, ikinci kavramın ise stratejik söylem olduğunu belirtmek gerekir. Terörizm, politik hedeflere ulaşmak için katı bir hiyerarşik örgüt yapısı içerisinde sürekli bir şekilde terör eylemlerini temel bir yöntem olarak benimseyen bir stratejik konsepttir.

Siyasi Suç

Üzerinde görüş birliği sağlanmış bir terör tanımının olmamasının nedenlerinden biri de "terör suçlarıyla" "siyasi suçlar" kavramlarını birbirinden ayırmadaki zorluktur. Kendi ülkesinde terörist olarak görülen birçok kişi diğer bazı ülkelerde "düşünce suçlusu" veya "siyasi suçlu" olarak tanımlanabilmektedir. Bu kişiler gittikleri ülkede siyasi sığınmacı olarak kalabilmektedir. Bu önemli fırsatı değerlendirmek amacıyla, vatandaşı olduğu ülkede hiçbir terör örgütü veya eylemi ile bağlantısı olmayan kişilerin de siyasi sığınma hakkını elde edebilmek için kendilerini siyasi suçlu gibi gösterdikleri bilinmektedir.

Anarşi, Anarşist ve Anarşizm

Türkiye'de, özellikle 1970'li yıllarda, anarşizm ile terörizm, anarşist ile de terörist eşanlamı bir şekilde kullanılmıştır. Bu dönemde meydana gelen olaylara karışan eylemcilere genelde anarşist denilmiştir. Tam ve sınırsız bireysel özgürlükten yana olan anarşizm hiç bir şekilde örgütlenmeyi kabul etmemekte, örgütlenmenin her türlüünü reddetmektedir. Bu nedenle anarşistler düzenli bir örgütsel yapı olarak ortaya çıkmamışlardır.

Yani anarşizm bir ideolojidir ve amacına ulaşmak için terörizmi kullanmaktadır. Terörizm de mevcut siyasal sistemi hedef alarak onu yıkmak istemektedir. Ancak terörizm bununla yetinmeyerek, mevcut sistemin yerine başka bir sistem kurmayı hedeflemektedir.

Gerilla ve Gerilla Savaşı

Gerilla kavramının ilk defa 1808-1813 yılları arasında Napolyon'un İspanya'yı işgalindeki direniş esnasında ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Gerilla savaşı ya da gayri nizami harp, bir savaş tarzı olarak savaşın kendisi kadar tarihsel bir geçmişe sahiptir. Gerilla savaşçıları ise savaş hukukuna tabidir ve onlara teröristlere tanınmayan bir statü tanınmıştır.

Siber Terörizm

Siber terörizm, siyasi bir motivasyonla, önceden planlanan, neticede toplumlarda korku ve endişe yaratmayı hedefleyen bilgisayar ve bilgisayar sistemleri ile internet teknolojisi ve imkanlarına yönelik yapılan eylemler olarak tanımlanabilir.

Terörizmin Unsurları

- İdeoloji Unsuru
- Şiddet Unsuru
- Örgüt Unsuru
- Uluslararası Olma Unsuru

Küresel terörizmin devamında rol oynayan unsurlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Dünya'daki siyasal istikrarsızlıklar, siyasi bölünmeler ve benzeri koşulların varlığı,
- Modern ve kolay taşınabilir silahlara ulaşma kolaylığı,
- Modern sanayi ve sanayi sonrası toplumların karmaşık ve sorunlu yapıları,
- Terörizmin özgür toplumlarda siyasi sisteme karşı yürütülmesinin totaliter toplumlara göre daha kolay olması,
- Devlet destekli terör yönteminin halen etkili bir araç olma özelliğini devam ettirmesi,
- Terörizmin devamında terör örgütü liderlerinin ve elemanlarının kişisel çıkarlarının bulunması,
- Ortaya çıkan yeni sorun alanlarının varlığı.

Terörizmin Aşamaları

- Hazırlık aşaması
- Örgütlenme aşaması
- Eylem aşaması
- İç savaş aşaması

Terörizmin Ortaya Çıkma Nedenleri

- Ekonomik nedenler
- Siyasal nedenler
- Sosyal nedenler
- Kültürel nedenler